

„Havai lill“ „Estonias“

Meie arvustus ja patenteeritud kunst-
tundjad ei taha operetti hästi kunstipere liit-
meks tunnustada. Nende järele laulab seegi
osa publikut, kes pretendeerib kunstihuviliste
nimel. Kärmisel juhul teevad nad operetile
kontsessiooni, nimetades teda „kergeks kuns-
tilis“. Sika nad peavad wist kinni Joh. Lawitu
omaagest jaotusprintsiibist, kui too härra
eraldas kunstid „rasgeteks“ ja „kergeteks“.

Peaa ütlema, et mingi ei näe põhjust, miks
seba nii tehakse. Kas tõesti ollakse arwamisel,
et kunst peab olema midagi wäga tõsist. Et
meil juba sõna „kunst“ häälabades auartuselt
juures püsti tõuseks ja meie waimlik mina
kõrgematesse sfääridesse (wist stratofääri!)
tõuseks. Et meie surmtoõstena kunstitoode-
tes seiskamine ja hardumises elaks üle süga-
waid tundmisi.

Kuid ometi nimetatakse waatleja kunstiteo-
sesse suhtumist naudinguks. Nauding teata-
wasti on seotud lõbuntunega, ja lõbunne sa-
geli awalduks naerus. Mii siis ei tohiks asja-
olu, et operetti waadates naerame, weel su-
gugi põhjuselks olla tema kunstiperest wälja-
sulumiseks.

Operett ei sea mingisuguseid probleeme, ta
ei anna meile midagi mõelda — seltsake
wahelt. Seegi on õige — ent on's kunst ma-
temaatiline ülesanne, on's ta riisõnamõistata-
tus wõi filosoofiline teos? Kunst peab inime-
sel wõimaldama puhata igapäewasest tööst —
seba kunst ülesannet on fenini wähe rõhu-
tatud — ent ometi on see üks kaalwamaid
põhjust, miks kunst fenini pole alla jäänud
suures wõitluses olemasolu eest.

Kunstil peawad olema juures igapäewases
elus. Ta ei tohi olla kasutu, nagu wäitis D.
Wilhe kunagi tema kohta. On pöörane loodus
seltsa: „kunst kunst pära“! Sellisena puu-
dub tal ühendus eluga ja elu sammuks temast
holastamatult üle. Elu tehnikaga aga on juba
sajandite keskes wälja kujunenud ja tema tun-
nistab waid sellist kunsti, mis kasulik on.

Seba arwestades, pean operetti kõigiti pool-
dama — oma koha täidab ta wäga hästi.
Seltsu on maffew eriti N. Abrahami „Hawai
lille“ kohta. Mitsu arwates on see operett üks
paremaid, mida „Estonia“ annud. Tõsi —
süin prewaleerib küll sõnaline element —
muusika-laul on tahaplaanile surutud, kuid
seba asendawad tantsud, lawaline liikumine
ja selge intriig. Liiga paljude laulude tõttu
kannatab ilgagi tegevustiku selgus ja asstha-
tkuselt hõõpneeritud inimestele mõjub see
segawalt.

Palju laudwaid tegelasi on süin operetis, ja
see wõimaldab mitmekesidust ning wahelba-
wust. Walige, mida soowite — traagikast
kuni groteskini on süin puha esitatud. Tõsine
ja piisut kurwameelselt häälestatud prints,
juba natuke elurõõmsam printsess, tõsine elu-
mees — meremees Stone, kergemeelsed-ko-
milised John Buffy ja Bessie Woringhton
ning lõpuks hoopis groteski kalduwad Jim
Boy ja Nala — süin on antud terwe tempe-
ramentide skaala. Ning lõpu on waadata,
millise osawuse ning kergusega opereti auto-

rid (neid on nimelt kolm) kõik need inimesed
paarideks kokku hõõpivad. Mitte põrnugi usu-
taw — ent tore!

Lawastaja hra N. L ü d i g pälwis täielise
kiituse. Kwaltati arwamist, et esimene waa-
tus olewat läinud liiga wäikese hooga. See
arwamine telis publikul alati — pea igaford
olek kuulnud, ka sõnalawastuste puhul, et esi-
mene waatus on liialt wentitud. See aga
pole tõsi. Wiga peitub publikus eneses. Ta
ei suuda nii ruttu lawale sisse elada — ning
selles kõik see wiga. Eriti tunnustamist wää-
rib asjaolu, et lawastaja oli seelord hoidu-
nud asjata niibustest, millised ikka eemaletõu-
kawalt mõjuwad. Kui olla awameelne, siis
tunnistagem, et publik soowib pikandisemist,
ent tollega ei tarwits liiga pealetükkim olla,
sest „mõistlik mõistab ifegi, kuid kull ei saa ka
siis aru, kui talle seba teibaga ninale kirju-
tada!“

Tantsud on „Estonias“ ikka head olnud,
eriti grotesk-tantsud. Hra L ü d i g kui ka prd.
S ä l l i k ja R e i n i d e on oma liikutuste
koomilikkuses juba teatama wirtuositeedi oma-
nub. Lihtsalt wõimata on neid waadates tõsi-
seks jääda. Suwitaw wahepala oli ka R l a u-
d i a W a l d u t i s e ja R e i n h o l d K o i l i
happy-fox — see oli pärit tantsu ja näitle-
mise wahemaadelt.

Mis puutub üksikutesse ofadesse, siis pälwis
süin enamit kiitust. M i l w y L a i d i s oleks
ehk printsessina rohkem pehmust tahtnud näha,
õigem küll kuulda, sest just hääleline osa oli
liiga teraw — kuid selle eest oli ta Susanne
Provence'ina lihtsalt wõrratu. Ning weel mi-
dagi — Laidi liikutused ei ole ammargused,
sellepärast ei sobi talle neglased liikutused —
wõib olla, leiaks ta omale kohasema wäljen-
duswiisi. G r e t e S ä l l i k mängis noort
ameriklannat tuntud wilumusega. Ka F r i e d-
R e i n i d e noore hawailannana oli tubli tõ-
ues kui ka liikumises. Grotesk-tantsud sobiwad
talle suurepäraselt.

R. O t s laulis prints Liso-Laro osa. Mitte
üffi ei laulnud, waid ka mängis. Tõsi täiesti
ufasdatawa kuju natuke kurwameelse põhitoo-
niga. K. S a w i sobis oma oesa wäga hästi
— temale pasjib rõõmus olek, kuna ta kur-
wastusfseendes ebanatawalt mõjub. Eristit
kiitust wääris seelord A. E s y e r l kergemeelse
noormehe osas. Kuid kuju on, liikumine on,
aga häälet ei ole — sellepärast ei saa talle wist
operetis edu ennustada. Ning lõpuks N. L ü-
d i g — tema on ju meie publiku lemmik —
tarwitseb tal waid end korrald lawal näidata,
— ning saakis puhleb heameel. Kuigi tema
juures kõik juba kuulnud, kõik tuntud on, ometi
iääb tunne, otekuu kuulaks ka seba esimest kor-
da, ning ka maffad tribuuti naerujumalale.

Ehtust jäi kõigiti rahuldaw mulje. Publit
kwiteeris näitlejate mängu rohke kateplagi-
naga ja teise waatuse lõpul daamidele ning
hra Sawile antud kissebega. Maja oli wii-
mase kohani wälja müüdnud — ka palju mitte-
ecklasti oli sel etendusel.
Leo.